



# Plzeňský literární život

Knihovna města Plzně / Pro libris / Ason-klub

Kruh přátel knižní kultury

Ročník XXV / 2026

# 7-8

## OBSAH

Petr Pánek: Jdu na jedno... ..	2
Jan Frána – Hafran: Otázka charakteru .....	9
Ivo Fencel: Jak jsem prosperoval .....	13
Petr Vyleta: Mezi námi kamarády... ..	19
Radovan Lovčí: Vinná oslava ženy Boženy aneb Nobody's perfect .....	26
Jan Novotný: Démon času .....	28
Jiří Pejla: Když se zvon poprvé zhoupane .....	31

## EDITORIAL

Léta se chválila, když ještě byla rozmarná. Ale od doby, kdy jsou vlivem klimatických změn spíše rozvarná, hledáme stinná místa, chlázek a toužíme po vodě a nostalgicky možná i po říčních lázních. Lázeň, osvěžení... kdo by si nepředstavil například orosenou sklenici piva! Chcete jít na jedno s Petrem Pánkem? Můžete. Nebo přímo na trampskou hospodskou slezinu s Janem Fránou – Hafranem? Račte vstoupit. Nezapalujte však ohničky v přírodě, aby nehořelo ani tak, jak pro Ohničky hořel v dětství Ivo Fencel. Nebo to bylo jen tou dětskou duší? Podobně, vzpomínkou na školní léta, začíná svoje minimemoáry Petr Vyleta. Jak jinak než s nadsázkou brát o prázdninách líčení a charakteristiky nejen profesorů z let padesátých, ale pak i jiných životních trapů autora. Co jej neporazilo, jistě jej podle známého pořekadla posílilo – vždyť to dotáhnul až na náměstka ústředního školního inspektora. Inu, pocit příkoří slábne pomalu a život bývá plný paradoxů.

Trochu odlehčení přinese poetická legráčka Radovana Lovčího. Ano, není Božena jako Božena (což mne přivádí k aluzi na Hrabalovy Skřivánky na niti: „Není Němec jako Němec, taková Božena Němcová...“). Jan Novotný střední školu dostudoval dřív, než se dočkal zveřejnění svého soutěžního textu z Veleoslavínského literárního klání. Čím to? Asi démonem času. Nebo i mladicky virtuálním patosem?

A nakonec – tradičně zvonce. Tedy jeden, kterým oslavně zvoní plzeňský rodák, básník Jiří Pejla pro Zdeňka Malinu (který pracuje většinu života v hospicu). Ale když zazvoní poprvé ten školní zvonek, bude to konec prázdnin, nový školní rok, nové budoucí vzpomínky a... **Jana Horáková**

**Petr Pánek**

# Jdu na jedno...

„Zásilka z Kolumbie! Je tady ZÁSILKA Z KOLUMBIEEEE!“ halekal nakrápě umouněný chlápek a tlačil před sebou po parkovišti u Globusu basu kozlů z Velkých Popovic. Asi ví víc než my, řekl jsem si v duchu a udusil cigáro.

Je letní ráno. Mířím do nejbližšího baru, abych se dostal o kousek blíž sám k sobě. Pilíře světa se třesou jako opilec v kolenou. A já? Já nic. Půjdu jen na jedno, řekl jsem si. I když jsem věděl, že to není pravda. Klasik pravil: „Přišel jsem na pár piv, ale klidně se můžu trochu vožrat.“ Pročpak taky ne? Není žádnéj mus, nic mě nedrží, klidně se můžu vnitřně obmýt. Decentně.

Ostatně – všude dobře, tak co doma? Ze zašlého talíře se tam na mě smutně smály kosti chleba a na ovoci už se vysrážely octomilky, nebylo proč tam zůstat.

Čekal jsem na tramvaj do stanice touha, bylo lehce po svítání a na protější refýžce stálo pár zplihlých opršelých princezen s mírnou nadváhou. Maškarní ples už asi skončil. Pod obrubníkem se kanál tvářil, jako by mě chtěl schlamstnout. Ještěže je za tou mříží, chlácholil jsem se, ale dala se do mě zima.

Cesta tramvají ubíhala senzačně. Z okýnka jsem uviděl, že u benzínky už postávali první lidé snídající pivo. Pokynul jsem jim, ale nemyslím si, že by si mě všimli. Nemyslím si, že by si všimli čehokoli kromě zářivých hlubin ranního lahváče.

Hospůdka mě přivítala ospale. Jemné kouřmo mě štíplo k zamrkání. Z rádia tlumeně hřimal nákej Zbynd'a Hurikán svůj syntetickej popík podle poslední módy. Za pultem se neobratně hemžil brigádník dorostenec, u baru seděl na vysoký židli mladej kozlík a vedle něj odkvétala kopretinka. Vzadu štangasti přepíjeli noční běsy. Sednul jsem si k prázdnému stolu a pozoroval po očku ty dvě hrdličky. Oba dva se pitomě usmívali. Ona byla už takhle zrána lehce stríknutá a on se nejspíš dneska viděl v jejím klíně. Jenže zřejmě zoufale nevěděl, jak na to, tak jen zrcadlil ten její debilní úsměv.

Přišel ke mně ten brigádník. Nadměrně vysoký, oděný do nepadnoucího saka s brutálně vycpanými rameny. Kdy tahle hrůza zas přišla do módy? Jeho obličej připomínal qr kód. A měl platfus, takže jak nade mnou stál, vypadal jako font Times New Roman.

Stál a čuměl. Tak jsem na něj taky chvilku koukal. Pak jsem si poručil jedno. Číšník řekl „Jasňóza“ a odkráčel na svých čapích nohách zakonče-

ných patkami pryč. Nabádal jsem sám sebe k úvahám, jestli jsem ještě ve správný době. Všechno se zdálo takový divný... Cizí. Přičítal jsem to tu střízlivosti, tu průchodu dimenzionální branou do první předsíně pekelné. Z chmurných myšlenek mě vytrhl pan Patkový Font.

„Promiňte,“ řekl, „cože jste to chtěl?“

„Jedno pivo. Prosím.“

„Jasňóza“ už si nechal od cesty a jenom kývnul. Odkráčel. Lidi si dneska pamatují úplně kulový...

Vrzly dveře a od stolu štamgastů se v tu ránu ozvalo: „Hele ho, ty vole! Nezvracíš?“

„Ani nerozkopávám květináče,“ odvětil příchozí.

„Tys měl minulej tejden takovou pěknou barvu. Takovou žlutozelenou.“

„Žlutozelená znamená vynechávání jater,“ podotkl někdo.

„Dáme fernetu?“ zeptal se zas ten první.

Příchozí se rozložitě umístil na dubovou lavici k ostatním kumpánům, kteří brblali, protože se museli uskromnit. T. N. Roman je sledoval a čekal. Nemá ještě sražený hrany, pomyslel jsem si. A dál jsem něžně halucinoval o pivo.

Barman junior přišel ke štamgastům.

„Copa to je?“ zeptal se ho jeden. Kluk se prohlédl.

„To je hrudník, včera mně to potvrdil doktor,“ odpověděl pohotově.

Štamgasti se na sebe rozpačitě podívali. A pak se jeden začal smát. A pak i ostatní.

„Hele, von je docela dobrej,“ prohlásil, „já sem myslel něco jinýho, to je fuk. Dej nám šest drsoňů, kluku.“

„Počkej, počkej,“ ohradil se ten nový s rozložitou zadnicí, „ten já nemůžu, po tom sem vzteklej. Dej nám šest citrusů.“

Zase brbláčka v řadách štamgastů. Ale nejspíš to nakonec přijali. Times New Roman na moje pivo zjevně úspěšně zapomněl a jal se štamgastům chystat citrusy. Pečlivě jeden vedle druhého je kladl na plechový táceček. Pomalu a opatrně ho donesl těch zhruba šest a půl kroku ke stolu. Štamgasti ani nedýchali, jen očima sledovali zářivý létající talíř plný toho hořkosladkého pokladu, co vynáší do nadpozemských výšin, a jeho tvrdší brácha rozkládá lidi na prvočinitele. Když s vypětím všech sil číšnas položil táceček na stůl, bylo slyšet zřetelné vydechnutí a jeden ze štamgastů pronesl: „Nó vidiš.“

Rituál ranního fernetu. Proč ne. Ale kde je sakra moje pivo? Mám si pro něj dojít? Ten kluk se tam zas chvíli mrcasil a pak mě uviděl, zvedl prst v gestu pochopení a vytáhl sklenici. Začal čepovat, a jak stékala pěna do půllitru, začal jsem zažívat Pavlovův reflex.

„Pffffšc,“ řekl výčep a vypověděl službu.

„Ou né, pané, já musím přerazit sud,“ rozlítostnil se Times New Roman.

Furt jsem se tvářil trpělivě, ale byl jsem na vahách, jestli to mládežník dovede. Něco začal dělat, tak snad... Bloudil jsem pohledem po hospodě. Co asi dělají Hrdličkoví? Ptáčkové lásky pořád čuměli a blbě se usmívali. Vlastně skutečně připomínali dvě hrdličky. Ty to taky vždycky promlčí a jenom se blbě tváří. A pak nakladou vajíčka. Ona zářila novotou, asi byla včera u vizážisty nebo na jiný vopěkňovací kúře. Stejně ale nemohla skrýt jistou povadlost, způsobenou ne až tak věkem, jako spíš debužirováním fernetu. On nakláněl čelo a díval se zevnitř hlavy. Asi aby sám sobě dodal punc protřelosti a tajemnosti. Stály před nima prázdný panáky. Když se přibížil mladý pan Patkový Font, ona hbitě naznačila prstíčkem. Barman sáhl po flanděrce a dvěma pohyby jim dotankoval nádrže. Ubryndnul trošinku na barpult. Hrdličkoví si cinkli natřikrát a obrátili to do sebe. Ona se zakabonila, on ne, jenom se začal ještě o chlup víc dívat zevnitř hlavy.

Za chvílku konečně stál přede mnou orosený půllitr. Dal jsem si za pravdu, tak přece jenom jsem ještě ve správný době. Dokud je na stole pivánko, svět je ještě v pořádku a je jedno, jestli lidi mluví třeba svahilsky.

„Zdar, kámo!“ ozvalo se za mnou. Otočil jsem se. Stálo tam cosi s rozšklebeným pŭlchrupem a vykukovala z toho veselá opička, která objevovala svět. „Co ty tady takhle brzo po ránu?“ pokračovalo to.

Řekl jsem „nazdar“ a letmo jsem si to prohlídnul. Chlapík v nižších středních letech, tedy tak mého věku, ale životem maličko poznamenanější. Na otázku jsem se mu zdráhal odpovědět. Co je mu po tom?

Sednul si ke mně a bŕinknul na stůl svoje pivo. Chvilku na mě zíral a usmíval se. Nevěnoval jsem mu příliš pozornosti. Vypadalo to, jako by na něco čekal. Vzal jsem do ruky sklenici a chystal jsem se svlažit své nedočkavé rty.

„Hele, kámo,“ spustil najednou – mé pivo se zarazilo na půl cesty, „víš, že bys měl kdykoli umět říct ne? Tim dokážeš, že nemáš problém, hm.“

A přihnul si. Pomalu jsem vzdáčil sklenici od úst. Pozoroval jsem s krajním podezřením toho lemtajícího vořežpruta. Když to domlasknul, bublavě řihnul, rozesmál se, utřel si pusku do rukávu a řekl: „Na mě nekoukej, já ten problém mam. Přiznanej! Ale neřešim ho,“ zasmál se, „žijem jen jednou, ne?“

Chvilku na mě ještě koukal. Začínal jsem být mírně nervózní. Pak se vobšourník zvedl a odešel se slovy: „Tak se měj, pane, a hlavně si to ne-nech zvošklivit!“

Byl jsem v rozpacích. Ten moula mi zkazil chuť! Mám problém? Já určitě ne, problém mají jiný lidi...

Vrzly dveře a do hospody přistoupilo pár chlapíků ve vyšších středních letech. Times New Roman neřekl „jasňóza“, jenom kývl a čapím krokem se vetknul za bar. Dívčí hrdlička se furt debilně usmívala. Na baru stál prázdný půllitr a ona ho začala laskat nahoru a dolů. Hrdlička kluk se taky debilně usmíval, ale zíral do telefonu.

„Hele, čum,“ řekl a strčil jí telefon pod frňáček. Ona se s celým tím debilním úsměvem otočila a hleděla na displej. On se hihňal, jí se v tváři pod maskou toho debilního úsměvu zračilo něco jako nepochopení smíšené s lítostí, okořeněné špetkou stydny a kapičkou pohrdání.

A na mém stole se usmívalo to pivo a úsměv mu křečovatel, jak začalo pomalu zvětrávat. Najednou jsem byl navlečen do toho nepadnoucího odhodlání. Chtěl jsem si JENOM dát jedno pivo!

Ten šlengr se mihnul kolem mého stolu. Zubil se a půllitrem naznačil „nazdraví“. Jak jsem ho v tu chvíli nesnášel! Když přišel pan T. N. Roman, objednal jsem si... colu.

„Takže jedna cola s rumem. Jasňóza,“ zapisoval si k sobě na papírek, aby to náhodou nezapomněl po té dlouhé cestě k baru. Výborně, poučil se. Ale...

„Počkej, počkej, já jsem neřikal colu s rumem. Já jsem říkal colu.“

Pan Font Patkový nechápal, tak okouněl.

„Co jste chtěl, prosím, ještě jednou?“

„Říkal jsem colu.“

„Takže colu s rumem.“

„Ne, colu!“

„Tu ani nevím, jestli nabízíme...“

„Tovíže nabízíte. Když nabízíte colu s rumem, musíte mít colu.“

„Já se na to podívám...“

Odešel. Čekal jsem dál a dál mi vysychalo. A přede mnou čpělo to pivo.

Vrzly dveře a v hospodě se objevily dvě cuchtičky. Přišly kafíčkarit. Divím se, že dvě takhle převoněný buchty zavítaly zrovna do tohoto typu podniku. Bůh ví, co si chtěly dokazovat.

Vrátil se T. N. Roman a nesl, světe div se, colu. Čuchnul jsem k ní a poděkoval. Roman s patkovými nohama se odkolébal. Ale já mu zapomněl říct, ať odnese toho pivního větráka. Měl jsem obavu to sám vzít do ruky! Co když se nepřemůžu a vychlemtám ho? To bych nezmátl... .

Byl jsem nervózní a vůbec jsem si to neužíval.

„A copak, pivo nechutná?“ zeptal se Times New Roman, když šel okolo.

Co mu vlastně mám říct? Že dělám psychologické experiment?

„Jo, došlo mi, že na něj vlastně dneska nemám chuť. Zaplatím ho, samozřejmě.“

„To se vopovaž,“ ozvalo se od stolu štamgastů, „doval mi to sem, já to ztrestam.“

Byl jsem překvapen, že mi někdo, a někdo ze štamgastů obzvláště, věnuje pozornost. Řekl jsem: „Já vám děkuju, pane.“

„Za copa, simtě. Dneska je přece den, kdy se neodmítá. To znamená, že ty, kamaráde, neodmítneš malýho citruse, ať už seš kdokoli.“

A do háje...

„Já ho asi znam, sedává tu,“ řekl jeho kolega.

A do háje...

„No tím líp, tak pod' k nám, ne? Bejby nebude sedět v koutě!“

A do hajzlu.

Štamgasti se rozesmáli. Všichni na mě zírali. Zvednul jsem kotvy a vyrazil k jejich stolu.

„Milí pánové, dovolte, abych vám popřál nejprve dobrý den...“

„Ty vole, ty mluvíš jak člověk z jiný doby. Hej, kluku, sedmkrát citrus, simtě!“

No... Tak z tohohle se budu těžko vyvíkat. Jak z toho ven?

Štamgasti se kupodivu bez brblání ještě víc uskromnili na dubové lavici, aby mi udělali místo. Alea iacta est...

„Já jsem Slávek.“

Bez reakce. Na stole po nekonečných vteřinách opět opatrně přistál táceček s frťany. A teď co? Vyleju ho za hlavu? Nemůžu to teď přece vypít... I když... co mi vlastně brání? Proč jsem se nechal tak rozhodit tím umouněncem?

„Tak klucka, co ty ferneti. Podťte do toho, nazdar,“ řekl někdo, kdo byl mezi štamgasty asi šéfík. Aspoň v ten moment teda.

Vzal jsem panák do ruky a pozoroval chlapíky, jak do sebe obracejí ty svoje. Nevěnovali mi pozornost, takže jsem naznačil „nazdraví“ a položil sklenku zpátky na stůl.

A vidím, že na mě od baru celou dobu kouká paní Hrdličková, zatímco pan Hrdlička se věnoval telefonu. Pánové u stolu dělali po fernetu „houffff“ a „hefně efně“. Paní Hrdličková koukla na mě, pak na můj nevypitý panák, pousmála se „e-hm-hm“ a otočila se na barmana.

„Dej mi colu taky,“ řekla mu.

„Jasňóza.“

Štamgasti našťestí vůbec nezjistili, že jsem nepil. Měl jsem teď šanci schovat sklenku poněkud do ústraní.

Mladej pan Hrdlička pořád něco šátral v telefonu. Paní Hrdličkovou již zájček očividně omrzela, a tak pozorovala, co se děje u nás. Usmívala se mlhavě napřed na štamgasty, potom na mě. Věnoval jsem jí taky úsměv.

A to jsem neměl dělat.

„A co ty tady takhle vůbec?“ řekla a věnovala mi Ten pohled.

Neměl jsem co skrývat. Odpověděl jsem na rovinu.

„Přišel jsem hledat sám sebe.“

Její oči řekly „No prosimtebe?“ Některý ze štamgastů to celé sledoval a zasmál se skřehotavě. Hrdličková hodila nožku přes nožku a zřetelně se naklonila blíž ke mně. Mladému Hrdličkovi to bylo úplně šumák. Vlastně mi přišlo, že se naopak odtáhnul a vcucával se víc a víc do mobilu. Tak vidí se on v jejím klíně, nebo ona v jeho? Nebo kde se kdo dneska vidí?

A kde se vidím já?

„A to chodíš dycky takle?“ pokračovala.

Moc jsem nerozuměl otázce.

„Ne. Jenom když mám nutkavou touhu vyhnout se prázdnotě uvnitř sebe.“

„Ahh...“ hlesla bolestně, „prázdnotě uvnitř sebe...“

Myslím, že jsem ji poslal do lítostivé nálady. To ta prázdnota...

„Víte, slečno...“ začal jsem a ona začala díky tomu oslovení zase přicházet ke zdravé barvě, „já to mám jasně dané. Svět je velký a lidé jsou různí. Ale v základu tady máme dvě hlavní entity – žena a muž.“

„Žena a muž...“ přitakala.

„Akorát si prostě občas nerozumíme. A když si nerozumíme my, lidově řečeno, chlapi s, lidově řečeno, no, s babama, je to Babylon. A když si nerozumíme s dětma, je to to samý, akorát se to čte [bejbylon],“ a světácky jsem si srknul coly.

Její oči, které na mně visely, říkaly „noprsmtě...“

„Dáš si se mnou paňáčka?“ usmála se.

„Nedám, promiňte prosím.“

To už vidím, že můj předešlý panák někdo zprovodil ze světa, a zřejmě si ani neuvědomil, že nebyl jeho.

„Hmm...“ opět posmutněla. „A nechtěl bys mě aspoň doprovodit domů? Už mě to tu ňák nebaví.“

Co teď?

„To by mi sice bylo velikou ctí,“ lhal jsem, „Ale ještě jsem nenašel sám sebe.“

„Třeba bych ti s tím mohla pomoci,“ dívala se na mě zpříma, jak jen to šlo po náloži fernetu, která by povalila středně vzrostlého slona. Začal jsem celým mužským smyslem cítit její ženskost. A fernet.

„Já tady vlastně taky něco hledám,“ pokračovala, „jenom zatím nevím, co to je.“

Její mlhavý zrak byl do mě furt zabodnutý. Chtěl jsem jí říct, že by jí v hledání možná pomohlo míň fernetu, ale neřekl jsem to. Vím, co tyhle tygřice umí, když jsou pod párou. Já chci hlavně klid. Ale copak jsem ho mohl takhle získat?

„Takže ty piješ colu takhle,“ posteskla si Hrdličková, když jsem už dlouho mlčel. Přikývl jsem. Hrdličková se otočila na štamgasty.

„Hej. Hej! Chlapi! Věděli jste, že tady ten pán nepije?“

Štamgasti hleděli někteří s výčitkou v očích, protože taky jistě chtěli jen svůj klid a srkat si pivánko a citrusy. Přinejmenším jeden z nich měl však takový ten výraz diváka třeskuté komedie, který očekává příchod dalšího vtípu, aby ho podrobil své zkušené lidové kritice. Letmo jsem se podíval na mladého pana Hrdličku. Naší situaci nevěnoval ani zbla pozornosti a na jevišti se stal zbytečným kusem nábytku, který jen někdo zapomněl po výstupu uklidit.

„No tak to má blbý,“ řekl jeden z chlápků a ponořil vousiska do pěny.

Usmál jsem se.

„Hej, kluku,“ řekla zas Hrdličková po chvílce ticha, a zněla mírně nakvašeně, „dej mi sem ještě fernýtek. A velkej.“

Štamgasti se na mě ještě chvílku koukali. Ne zle. Spíš jako na člověka, co si v létě oblíkne vaňák. Postupně se ale vrátili do svého světa a já se najednou stával taky již nekýženou rekvizitou.

„Hele,“ řekla Hrdličková, a najednou byl její hlas střízlivější než předtím, „tak až se najdeš, zastav se.“

„A kde?“

„To je jedno. Čau.“

Čapnula bundu a pana Hrdličku. Odtáhla ho pryč z hospody jako malé dítě. Ještě když odcházeli, on obhlédl zevnitř hlavy hospodu a pak se nad nimi zavřela voda. Je to jen dobře, už jsem začínal mít pocit, že na paní Hrdličkovou budu potřebovat titulky, abych věděl, co říká.

Přede mnou stála prázdná sklenice od coly. Moje netknuté pivo už žbluňklo do něčího břicha, stejně jako ten malý citrus. Zaplatil jsem a vyrazil.

Cestou jsem se ve dveřích srazil s tím vobejdou, co mi znechutil ranní pivo.

„Hej, kámo, to je dobře, že deš. Já už taky vyrazím pomalu,“ usmíval se třímaje v ruce čerstvé pivo, „tak se mějte, pane, a hlavně že ste si to nenechal zošklivit!“

Pozdravil jsem a odešel ven, na sluníčko.

Dostal jsem se dneska o kousek blíž sám k sobě? Ne, myslím, že se mi to nepovedlo.

Ale zároveň jsem se od sebe aspoň nevzdálil.

Jan Frána – Hafran

# Otázka charakteru

Napětí v sále by se dalo krájet. Stáli proti sobě, Mazák před sebou držel napřaženou židli, Bastr proti němu měl v ruce nohu, kterou ulomil z další židle, na které ještě před chvilkou seděl. Oba měli druhou ruku výmluvně na pochvě svého nože. Situace na tramské slezině v hospodě U Skunka, do té doby jinak pohodová, se vyhroutil rychle. Úplně stačilo, aby se nečekaně objevil nepozvaný Mazák.

Bastr okamžitě vstartoval. Hospoda ztichla, muzikanti odložili nástroje a všichni čekali, co bude dál. Nikdo nevěděl, o co přesně jde, všem přítomným bylo ale jasné, že se všechno točí kolem Komtesy. Byla to kráska, za kterou dlouho neúspěšně pátilo hodně z místních kamarádů. Ona si ale nakonec vybrala Bastra.

Hodili se k sobě, on byl vysoký, ramenatý, věkově si byli blízko. Zdálo se, že jim to klapě, stala se z nich nerozlučná dvojice. Když spolu začali bydlet, všichni čekali, že je ruka v rukávě. Jenže pak se na scéně objevil Mazák.

Dřív sem jezdil, míval camp ve zdejších lesích, byl to ale spíš samotář. Po nějaké době ale na pár let zmizel, říkalo se, že seděl v kriminále. Nezdálo se, že by ho vězení napravilo, dál fetoval, hodně pil a povídalo se, že série vykradených chat v okolí jde na jeho konto. Důkazy ale nebyly, nic z ukradených věcí se nikdy nenašlo.

Zdálo by se, že holka jako Komtesa o někoho takového ani koutkem oka nezavadí, chlastal, kouřil jako tovární komín a podle všeho i fetoval, navíc byl o hlavu menší než Bastr a vypadal o deset let starší, než mu bylo.

Potom se ale rozneslo, že se s Mazákem dali dohromady na jednom divočejším výročním ohni, kterého se Bastr nezúčastnil. Někdo mu to ale zatepla donesl.

Skončilo to rozchodem. Bastra to hodně sebralo, jako kdyby to už nebyl on. Komtesa úplně přestala jezdit mezi kamarády. Prý ji někdo uviděl s těhotenským bříškem. Dalo se čekat, že až se jednou Bastr a Mazák potkají, nedopadne to dobře. A teď se to stalo.

„Nechte toho, pitomci,“ zařval šerif Grejdy a jeho ostře znějící povel oba zmrazil.

Ještě sice nebylo po všem, ale aspoň sundali ruce z nožů v pochvách na boku. Potom Mazák opatrně postavil židli na zem.

„Tak je to lepší,“ pochválil ho Grejdy, „a teď vypadni!“

Mazák pomalu couval ke dveřím.

„Nemysli si, že se tě bojím, ještě si to spolu vyřídíme!“ štěknu směřem k Bastrovi a vypadl i s věcmi do tmy.

„Ty si koukej sednout!“ poručil Bastrovi šerif. „Chlapi, dohlídněte na něho, aby za ním nešel!“

Zábava v hospodě se mohla zase rozjet.

\*\*\*

Bastr se hnal lesem a měl v sobě zlobu a vztek, temný a úporný. Bylo sobotní odpoledne a jemu se konečně podařilo zmizet strážcům, které mu šerif Grejdy přidělil. Mířil tam, kde měl mít Mazák své doupě. Doufal, že ho tam zastihne a vyřídí si to s ním. Teď právě ale netušil, co udělá, až ho najde.

S Komtesou spolu žili rok a půl, věděli, že jsou jeden pro druhého ti praví. Už po půl roce se dohodli, že spolu chtějí dítě, a až se to povede, vezmou se. Jenže se nedařilo, dlouho se pokoušeli marně. Až konečně jednoho dne Komtesa přišla s tím, že budou mít mimino. Bastr byl šťastný.

Začaly lékařské prohlídky, ultrazvuk, genetika a podobně. Všechno dopadlo pro Komtesu i nenarozené dítě dobře, jenže se ukázalo, že Bastr není otcem. Byl to absolutní šok. Komtesa se přiznala k tomu, co se stalo na onom potlachu. Mazák ji opil, možná i něco hodil do pití, a pak ji znásilnil.

„Necháš si to vzít!“ rozhodl Bastr, když ho přešel ten největší záchvat vzteku.

„Co když už nikdy nebudu moct mít dítě? Víš, jak dlouho jsme se pokoušeli my dva?“

„No, a co? To chceš říct, že já jsem neplodnej a radši budeš mít dítě s tím kriminálníkem, opilcem a feťákem? Já se o něj pak snad mám starat? Nebo chceš radši žít s Mazákem?“ křičel na ni, ale Komtesa si to vymluvit nenechala.

„Mazák se nikdy nedozví, že je to jeho. Nechci s ním mít nic společného a nic po něm nechci. Dítě vychovám, i kdybych na to měla být sama.“

Byl to konec, Bastr tohle prostě překousnout nedokázal a od té chvíle už měl vztek na oba. Komtesa se mu vyhýbala a ani o Mazákovi nebylo nějakou dobu slyšet. Samozřejmě se k němu nakonec doneslo, že zplodil dítě, a tak se nechtěl ukazovat. Doufal, že se to nějak urovná samo a nebude muset platit alimony. Při jeho dluzích by na ně stejně neměl.

Zůstal mimo dění až do včerejška. Jak se Mazák objevil v hospodě, veškerá zášť v Bastrovi explodovala.

Teď se hnal stezkou k místu, kde chtěl Mazáka zastihnout. Od jednoho kamaráda se dozvěděl, kde najde ten jeho soukromý camp. Měl být kou-

sek od ústí jedné staré, napůl zasypané štoly. Vzpomněl si, že jednou kolem na vandru procházeli, ale plazit se do ní si tenkrát netroufli. Doufal, že si vzpomene, kde to přesně bylo a najde to.

Schylovalo se k bouři, nejenom v Bastrově duši, ale i na obloze. Velkou rychlostí se tam honily mraky a vítr, který se před chvílí zvedl, neustále sílil a měnil se ve vichřici, možná i orkán.

„Chystám se zmlátit a možná i zabít otce dítěte, který mělo být moje,“ napadla ho absurdní myšlenka, „vlastně mého dítěte!“

Zamrazilo ho z toho, na chvíli se musel zastavit, jako by si to ještě rozmýšlel. Potom ale potřásl hlavou a vyrazil dál.

Mazákův camp našel taky díky tomu, že k němu prudkej vítr donesl závan kouře. Našel si silnej a pevnej klacek, klasickou sukovici. Párkrát s ní zkušebně praštil do stromu, jestli se nezlomí, a pak se vrátil na camp.

Čekalo ho zklamání. Oheň dohořival, v ohništi stál ešus se spáleným obsahem, ze kterého už nebylo patrné, co v něm původně bylo. U lavičky se válel pohozený bágel, ale jeho majitel nikde. Podle spáleného jídla bylo jasné, že je pryč už delší dobu.

„Kde jsi hajzle, kde se schováváš?“ zařval, ale odpovědí mu bylo jenom hučení větru v korunách stromů a zlověstné praskání kmenů kolem něho.

Napadlo ho, že se Mazák možná schoval do štoly. Vydal se k ní, ale na místě zjistil, že vítr vyvrátil mohutný smrk nad ní a vstup do štoly se zavalil. Bezmocně se rozhlížel kolem a nevěděl, co dělat dál.

Pak ale v jednu chvíli koutkem oka zahlédl ze zavalené štoly záblesk světla. Nepatrný, slabý, krátký. Nebyl si ani jistý, že ho opravdu viděl, už si začal myslet, že se mu to jenom zdálo. Objevil se ale znova a pak ještě jednou.

„Haló, je tam někdo?“ zakřičel do úzké škvíry, která ze štoly zbyla.

„Pomoc!“ ozval se zevnitř tlumený hlas.

Nemusel přemýšlet o tom, kdo tam je, měl pocit, že sám osud ho pomstil, že stačí zase hodit usárnu na záda a jít si svou cestou.

Pak ale, aniž by chápal, co a proč dělá, začal vchod do štoly uvolňovat. Holýma rukama i nožem hrabal hlínu, sukovicí páčil balvany. Netušil, kolik uplynulo času, než se dostal k Mazákovi. Ležel pod vrstvou hlíny, hlava rozbitá a na noze velký balvan. Skoro doufal, že už nebude živý, ale sténání ho přesvědčilo o opaku. Nějakým zázrakem se mu podařilo zapřít pod balvan sukovici a Mazáka uvolnil. Pak ho vzal za ruku a bez ohledu na jeho bolestivé výkřiky ho surově vytáhnul úzkým vyhrabaným průlezem v závalu ven.

Konečně padli na jehličí před štolou a hlasitě oddechovali. Otvor štoly tlumeně svítil uvnitř zapomenutou čelovkou a vichřice kolem nich se měnila

v orkán. Z lesa se ozýval praskot lámaných a vyvrácených stromů. Došlo i na smrk kousek vedle nich. Zřítíl se přímo na vyvrácený kmen, který způsobil zával štoly. Udeřil do něj shora a štola se propadla. Vyvalil se z ní oblak prachu a světlo zhaslo.

„Ty vole, to bylo o fous,“ vydechnul Mazák.

„Měli bysme vypadnout, než něco spadne na nás,“ řekl Bastr, dal mu sukovici jako berlu a vlekl ho na nedalekou paseku, z dosahu vysokých stromů.

„Bolí to, hrozně to bolí,“ sténal cestou Mazák, „mám zlomenou nohu.“

„To je dobře,“ řekl Bastr, „zasloužíš si to.“

Schovali se v závětrří malého nízkého mlází na pasece.

„Zachránil jsi mi život,“ ozval se Mazák, „spíš bych čekal, že mě budeš chtít zmlátit nebo i zabít.“

Bastr po něm loupnul očima. „Na to ještě pořád může dojít,“ odseknul a v Mazákových očích se objevil strach. „Neboj, teď to nebude. Až se vítr trochu uklidní, dotáhnu tě někam, kam se dostane sanitka. Cos tam dole dělal?“

„Mám tam něco schovaný.“

„Čórky, předpokládám, nebo fet.“

„Možná, ale to už je teď stejně jedno, bez bagru se k tomu nedostanu,“ postěžoval si Mazák.

„Jsi hajzl,“ ulevil si Bastr.

„To asi jo. Tak proč jsi mě tam prostě nenechal? Už bych to měl za sebou.“

„Sám nevím, až na to přijdu, dám ti vědět,“ uškíbnul se Bastr.

„Proč jsi sem přišel? Hledal jsi mě, ne? Co jsi chtěl udělat, vyřídit si to se mnou, že jo?“

Bastr potěžkal sukovici.

„Asi bych ti zpřelámal kosti a přerovnal ti tímhle klackem koule.“

„Zabil mě?“ hlesnul Mazák.

„Nevím, možná,“ přiznal Bastr.

„Tak proč jsi mě tahal ven, měl bys to bez práce.“

„Kdybys tě tam nechal, asi bych s tím pak nemohl žít. Vyřídit si to s tebou osobně, jako chlap s chlapem, možná tě i oddělat, kdybys mě hodně naštvál, to si představit umím. Nechat tě tam zdechnout, to bych byl horší než ty. To je něco jinýho,“ ujasňoval si to sám sobě Bastr. „Je to otázka svědomí, cti a hrdosti. Otázka charakteru!“

Pak znovu v ruce potěžkal sukovici a ostře se na Mazáka podíval.

„Tenhle klacek si ale ještě nechám.“

Ivo Fencel

# Jak jsem prosperoval

Má smysl krást starý papír? To si pište, že má. Já to praktikoval, když mi bylo tak devět (1973), ale ne ve sběrně a nebyl to lecjaký papír. „Zlaté časy prospektora na Aljašce,“ říkám, „nebo v jarním sklepě.“ Nikdo mě nepřesvědčí, že jsem nezažil štěstí.

Sklep nebyl sklad brambor. I ty se hodí, ale prosperoval jsem jinak: prostřednictvím prachobyčejných, hořlavých *Ohníčků*. Okolo roku 1970 sice existovaly taky další dětské časopisy, ale nikde nezveřejňovali takové kopce báječných komiksů; pouze v typicky podlouhlých, nezapomenutelných Ohníčcích.

V dobách malin nezralých mi byly jistým kvantem útěchy a ze všech obrázkových seriálů tam se staly největším odvazem *Ďábelský doktor QQ* a *Desetioký*. Až po nich sourozenci z pravěku *Sek a Zula* nebo *Štěstí a smůly siňora Bonaventury*, což je česká verze letitých výtvorů italského herce a kreslíře Tofana.

Mluvíím o nejranější části sedmdesátých let, jinak by k předmětu výzkumu náležel i zlovolný *Profesor Dugan* Theodora Pištěka a Iva Pechara, ale on sbíral body později. Theo a Ivo uspěli sice už předtím, ale jinak pojatým ohníčkovským komiksem *Deseti tisíc mil na vzdorujících strojích* (uchvacující to podívaná). Zprvu jsem ani netušil, že je tento příběh napsán podle pravdy a že se závod Peking – Paříž začátkem dvacátého století jel přes Čínu a Rusko a že dojeli k Eiffelce. Nevěděl jsem ani, že je ten komiks ušitý podle českého překladu knihy *Blázniví motoristé*, vydané pár let předtím. V Ohníčcích nás však bavily i seriály *Malý Vinnetou* (Karla Franty), *Kočičárny Kida a Pida* (amerického původu), *Flash Gordon* anebo *Bivojova rytířská dobrodružství* od Evy Průškové. A nejen sériemi bývali kluci živi, takže i povídky měly role a speciálně mě do kolen dostávaly horory Jaroslava Tichého *Kostlivý klíčník na hradě Hrobovci*, *Pomsta mandragor*, *Poselství tibetského běžce*, *Divné sochy v koutě zahrady*, *Tvrdila, že v tom domě straší* nebo – upíří – *Borejšovo zrcadlo*. Na jméno autora těchto klenotů mé oko zprvu nepadalo, ilustrovali je různí výtvarníci, i nedocházelo mi, že jsou ty strašidlačkosti od jediného velmistra (jehož mezitím vyhodili z redakce). Ale docvaklo mi to naštěstí dřív, než jsem se po letech pustil do rozhovoru právě s Tichým a než jsem se – ještě později – seznámil s jeho paní. Iniciovala knižní vydání těch mých „bájných“ hororů.

V Ohníčcích (sláva) jsem nacházel i další cykly a rubriky typu *Made in Popletov* a *Boříkovy lapálie* (ty nejstarší jsou psané stručně a nejlépe), a listuji-li časopisem dnes, vystupují nové a nové vzpomínky. Byl jsem

vysoce vnímavý tulpas a napínavé texty mě dostávaly na lopatu. Zabíral jsem samozřejmě i na obrázky a každý mi dodnes navodí asociaci. Žil jsem tím časopisem, jako bych – asi – žil dnes *ajpodem*, třebaže vevnitř byla samozřejmě i propaganda. Příklad? Reportáž o únosu kluka kdesi v USA. Někdo ho vtáhne do auta a uhání a policajti se za nimi pustí a já doma vykuleně louskal líčení oné causy. Bez kontextu. Dokonale to ve mně vygenerovalo pocit, že tam mají neutuchající válku. Permanentní peklo. Nechtěl bych uvnitř něj žít. To komiksy jsou nevinné, ikonickými byl QQ a *Desetioký*. Proč zrovna oni?

Dodatečně si uvědomuji, že také proto, že se ona veděla (scénáře byly od Steklače a Součka) jmenují podle padouchů. Jako později *Dugan*. A že tedy má padouch takřka hlavní roli. Wow. Jak jenom na mě fungovali tito zlovolníci. Báł jsem se jich, ale strach i přitahuje. Mocně, vydatně, výživně. A QQ byl také kreslitelný. Desetioký ne. Desetiokého ztvárnil obyčejnou tužkou Milan Ressel a na jeho vysokou technickou úroveň mé imitace neměly šanci dosáhnout. Ani jsem se nepokusil. Ale QQ? Toho kreslila „dětinsky“ Věra Faltová a já ji imitoval znovu a znovu a všelikam. Využíval jsem Doktora léta v kresleném seriálu v rodinném časopise *Rodina*, jenž dosáhl 116 čísel, a na začátku jsem se ještě nechtěl přiznat, takže jsem svého padoucha neinvenčně přejmenoval na XY a kreslil ho po paměti a jinak. Ale pak jsem začal kopírovat. Zvláštní! Zatímco ostatek komiksu jsem zaujatě kreslil sám, Doktory jsem od 16. čísla Rodiny vytvářel jen podle vzorů. Sice ne přes kopírák, to by mě nebavilo, ale koukal jsem se vždy na některý Faltový portrét a označoval v jejím komiksu tužkou systematicky použité netvorovy pózy a úsměšky. Abych žádný škleb nikdy neopakoval. Proč jsem nechtěl? Asi obrana proti stereotypu, ale hlavně jsem se prahl s každým jedním QQ zvlášť a vždy výsostně pomazlit. „Tento týden chystám číslo Rodiny 99 a pokochám se obrázkem z Ohníčku 23. Hurá!“ Byl to QQ v nejrůznějších pozicích i afektech a přivlastňoval jsem si výrazy relevantní pro původní děj. Ani to moc nevadí. A přece jsem úplně mechanicky a namátkou upichoval do svého díla ty výseky. A září. Psychologie výrazu jaksi putuje stranou a je to něco jako známý poznatek z filmu. Vezmete kukuč dobrého, charismatického herce a zasadíte záběr do kontextu. Znamená smutek. Ale dáte to samé do jiné souvislosti a divák to vnímá jako veselí. Otec mé půjčované kresby obdivoval a, ehm, zdálo se mu, že výtvarně rostu. Aby ne! Chybami jsme živi a jimi se učíme, ale přebíráním a zkoušením jakbysmet. Ale abych mohl systematicky krást, musel jsem nějak získat ty staré Ohníčky, co mě minuly v první třídě a ještě dřív. Byly vážně „prachstaré“ – už dva, tři, čtyři roky, což představovalo v mém věku sedmi až deseti let nekonečnou ÉRU. Proč jsem Ohníček neodebíral? Stál dvě koruny... a je fakt, že *Sluníčko* i *Mateřídoušku* mi v ranějším věku (mě a mé mladší sestře Evě) rodiče klidně předplatili. Taky na ty časopisy

tudíž s láskou vzpomínám, ale moc dalších jsem zprvu neznal a byl jaksi rodinně izolován. Nesledoval jsem, co jinak vychází, a žil „padouchem“ Rumcajsem z *Mateřídoušky* nebo jejími verši, jak mi je máma oddaně vlepovala do sešitu (a jsou to dobré verše). Ostatní časopisy jako *Pionýrská stezka*, *Větrník* či *ABC* se leda občas zatřpytily ve třídě mezi kamarády, nebo na chalupě známých Klepsových, kde jsem díky tomu prvně četl Trosku – alias komiksovou adaptaci jeho trilogie od Svatopluka Hrnčíře. Troskův kapitán Nemo! Jeho podmořský svět i praještěři! Ale *Ohníček*? Konkurenci neměl, a když mi náhodou nějaké číslo koupili, byl jsem paf. Úplně. Proč jsem tedy neřekl: „Kupte mi i další!“ Nevím. Ale nikdy jsem si to neporučil. Ani jsem – ve své odtržené prostotě – netušil, že bych si mohl říct o zaplacení celoročního předplatného 48 korun; až došlo k absurditě. Rodiče mi předplatili *Pionýra*! I tam jsem, pravda, nacházel slušné komiksy a příběhy. Například tu Steklač anonymně zveřejňoval první verzi *Agenta Pankráce Tangenta*, tedy parodie dobrodružných a detektivních příběhů anglosaské provenience. Jenže to v *Ohníčku* zářil Steklačův vkládaný román *Žlutý Robert* – a Steklač se stal z mnoha směrů inspirátorem mé fantazie, kterou souběžně napájel Robertem, Boříkem i Tangentem; ani jsem si to tenkrát neuvědomoval, že zde pracuje na mé degeneraci jediný muž.

Zatímco zmíněná *Mateřídouška* byla dvanácti čísly do roka po koruně, *Ohníček* měl 24 pokračování ročně a možná se u toho rodiče zarazili. Kdo ví. Ano, předplatili mi ho – nakonec –, ale teprve v době, kdy už komiks o doktoru QQ ztratil dražv a stal se pohádkou. Ani Ludvík Souček už do *Ohníčku* nepsal, nebo jen nějakou tu povídku. Pozdě. Ale přece. A tak mi najednou miléný časopis chodil a já ho ukládal vždy po 14 dnech a kladl číslo na číslo, ale vše jsem nečetl. Pár seriálů ano, sem tam jiný příběh, ale prr. Proč to ochabnutí? Jednak jsem stárl a jednak postupovala jistá normalizace – a ty dvě věci se kryly.

Ze „starých“ *Ohníčků*, kde ještě žili *Desetioký* a *QQ*, jsem dlouho měl jen tři čísla. Vlastně mi jaksi stačila. Jen díky nim jsem zůstával v onom omamném šoku a z nějakého důvodu jsem měl za to, že je nemožné zvědět, co existovalo předtím a co potom; a tak jsem opakovaně listoval svých šest stran a nejprve se jimi inspiroval pro počmárání papírů, ze kterých jsem si sešíváčkou udělal „knihu“. Kreslena je, koukám, děsuplně, ale ten příběh! Něco je inspirací z *Ohníčku*, ale okolí jsem invenčně domyslel na mnoho stran. Je fascinující, jak umí pár obrázků dítě nakopnout k celé sáze. Ještě později jsem začal tento komiks přepisovat do povídky, ale tu jsem nedokončil. Jmenuje se *První kluci na Marsu*. Ale zdržuji, chtěl jsem především mluvit o zlodějství a je na místě otázka, jak jsem přišel ke zbylým starým *Ohníčkům* a jak si doplnil mezery. Inu... V jednom případě to vidím, jako by to bylo včera.

Přestěhovali jsme se do nové školy za řeku, bylo to v druhé nebo třetí třídě. Přijel pan Čejka, strýc mého nejlepšího kamaráda Říši (který se odstěhoval do Loun), měl vlastní nákladáček, což tehdy byla výjimka a nezvyklá věc. Do korby jsme házeli starý papír. I stojím nahoře a najednou jsem jej spatřil. Ohníček! Co víc? Komiks vzadu! Doktor QQ! Číslo 24, poslední v ročníku, kdy byl QQ ještě ve vesmíru, a tehdy už to muselo být rok, dva staré. Vzal jsem časopis do ruky, sklonil se nade mnou dobrý Čejka a viděl, co uhranutě čtu, a stále slyším, jak reaguje: „Tak to vidíš, co lidi vyhodí.“ Jako by se taky divil. Ten Ohníček dodnes mám a je podepsaný, z čehož jsem pochopil, že ho někdo odbíral; ale ten někdo nebyl jako já. Ne že by ho seriály nebavily, ale po roce, dvou šla čísla do sběru. Náhodou jsem se nachomýtl na korbě a jedno ukradl z haldy, kde sice možná byla i čísla další, ale to mě nenapadlo. Nebo jsem se spíš neodvážil hrabat hloub. A ještě jedno pamatuji. Jak jsem si říkal: „I sběr se krade.“ Takže mě nikdo nesmí vidět. Šup – s Ohníčkem za triko. Teprve doma jsem ho šťas-ten vyndal.

Další dva mi koupila máma. Náhodou byl seriál na zadní straně zrovna na vrcholu; shodl jsem se na tom s panem Adamovičem i jinými, že snad jde o nejlepší pokračování. Jaksi nejameričtější. Říká se tam: „Dobrá, jste moje rukojmí.“ Z vůle boží mi to spadlo do klína a současně je možné, že ohromující působivost kreseb na zadní straně zaujala mámu. QQ byl každopádně celý svět, do něhož jsem po kebuli vstoupil, ale nehledal jsem okolí onoho čísla a obrovské mezery „před a za“ jsem prostě a pilně vyplňoval vlastní tvorbou. Nenapadlo mě, že by se daly ostatní Ohníčky někde půjčit a... „Raněné desetioký zabíjí!“ „My zasvěcení jsme zbraněmi smrtelníků nezranitelní. Nedostanete mě. Teď zmizím, ale až se vynořím!“ Anebo „Vy zvířatáááá!“ To už byla smrt Desetiokého – v himálajské kamenné lavině – netušil jsem v tomhle případě, že Ludvík Souček komiksem rozvedl vlastní povídku ze starší sbírky *Bratři Černé planety*. A skutečně ji rozvedl. Finále, ve kterém se zjeví armáda a kde dojde k dobývání kláštera pomocí kanónů, je totiž nové a dotvořeno ryze pro Ohníčky, kde to děti „žraly“.

Dostávám se do překrásné éry, která trvala řádově dny, týdny, pochybuji, že měsíce, a zpětně mi připadá ohromně dlouhá. Odyssea dětství, kdy mi bylo méně než dvanáct a víc než devět. To, co se přihodilo, už dnes děti nepochopí, protože časopisy nemilují, komiksy trochu ano, ale ne tak moc jako já. A jak jsem byl povahově uzavřen, síla, kterou mě QQ a Ohníčky magnetizovaly, byla x-krát silnější, než jak to působilo na kamarády, a to na první pohled na dítěti nepoznáte. Normálně jsme všichni lítali čtvrtí a hráli na asfaltové silničky u nedávno postavených dvou panelákových hokej – na opačné straně cesty dál jsou dvě bytovky nižší, starší. V nich žil

Petr Nepodal, můj spolužák, a kus dál Kája Kuchynka. A jeho sestra Alena. Někdy jsem do té oblasti vyrážel, byla však v sousedním bloku. Chodil jsem tam s pukem či tenisákem a hokejkou, ale taky jsme tam došli od školy... a já ještě chvíli pokračoval v zapáleném vyprávění svých příběhů o Žlutém Robertovi (hrdina byl převzatý, ale příběhy mé) anebo Zeleném Jírovi (vlastní inovace Roberta). Většinou jsme si povídali někde venku a jen někdy se zavřeli v Nepodalovic kůlně. A pak...

Stalo se! Zopakoval se moment se starým sběrem u školy, ale sběr už nebyl v nákladáku, ale ve sklepě. Jednou jsem při průzkumu klučičího teritoria (nemá hranic) vletěl do suterénu jedné z těch menších bytovek a hů! Úžas. Halda a v ní... Ohoho, Ohníček. Na zadní stránce QQ. Šel jsem k rábdoby vonné hromadě a už ho držel. Co to? Táhle vykukuje další. Deset, jedenáct. Dvanáctý! Tahal jsem dál a dál a sám a bez babky a nebyla to řepa. Dostal jsem strach, že budu přistižen a nebudu mít nakonec nic. Seberou mi poklad století. Přestal jsem haldu drásat, vrazil lup pod triko, letěl po schodech a nahoru a ven jako špunt i šíp. Tehdy se sklepy ani domy nezamykaly. Letěl jsem domů a tam Ohníčky prohlížel a skládal, pečlivě je řadil podle ročníků.

Mého úlovku si nikdo nevšiml a já tušil, že hromada nebude bezedná, ale ještě pár Ohníčků tam, kdo ví, třeba najdu. Ne? Kolikrát jsem se toho jara vrátil? To kdybych věděl. Ale vždycky jsem ke svému překvapení ještě něco vydobyl. Ne naprosto všechny Ohníčky nejslavnějších ročníků, ale skoro. Bral jsem je v celých balících a bál se s takovým nápadným štosem na schody a měst dopoledním domem. Možná by mi nic neřekli. Nebo ano? Ale nechtyl mě nikdy nikdo a bylo to díky tomu, že jsem víc nevybíhal obtěžkán, ale pokládal Ohníčky ze sklepa na parapet okýnka a letěl jsem vzápětí vchodem, barák oběhl s prázdnýma rukama a balík uchoopil. A zas. Nestalo se, že by mi během „kolečka“ štůsek kdokoli uzmul. I hnal jsem s Ohníčky opět domů, ale toho si už táta všiml, a já mu nadšeně a sebevědomě vysvětloval, jak je podle čísel řadím a čtu a kterak tím PROSPERUJI a co už mi JEN chybí. Líbilo se mu to. Asi. A zda jsem přiznal, že je nosím ze starého papíru? Už nevím. A přiznal jsem, že vlastně vybírám sklep? Těžko. Ale Ohníčky byly úžas, a tak mi vše i díky doteku nebe prošlo. Snad. Prošlo mi to u bytovek, ve sklepě, všude a navždy. Jediná drobná vada? Že jsem nezískal Ohníčky všechny. Ale většinu slavných ano. Notnou část. Většinu *Desetiokého*, *Vzdorující stroje*, *Malého Vinnetoua* a podstatnou část *Doktora QQ*. Jistěže i četné Tichého povídky. To vše jsem studoval a měl skryto v domácí lavici s knížkami. Složeno vzorně a chronologicky.

Až po desítkách let mi kamarád Zbyněk Šimána přivezl odněkud ty ročníky kompletně. Věděl, jak moc jsem je v dětství chtěl? Řekl jsem mu to?

Ne. Víím jistě, že jsme se o tom nebavili. A přece je přivezl. Z nějaké pozůstalosti. Už to ovšem bylo pozdě, tedy ohledně mých citů, ale možná lépe někdy než nikdy. Navíc jsou neprostříhané a ne jako některé ze sklepa poblíž Nepodalů, do nichž jsem i já občas a zbrkle vrážel nůžky. I ten *Ďábelský doktor QQ* vyšel po převratu v kompletní vázané knize Albatrosu. Nějaké roky předtím mě o editaci dokonce poprosil sám Vojta Steklač, ale neobrátil se na člověka zběhlého. Leda jsem chvíli dumal, kde zbylá čísla mám „schrastit“, protože Steklač sám je samozřejmě neměl a Věra Faltová na Kladně asi taky ne... Uvázlo to tím pádem na mrtvém bodě, ale z mého hlediska je to jedno. Důležité je, že to pak dal dohromady Pavel Kořínek a že vymizely i mé poslední mezery. Ale... Nebýt mezer, má imaginace by nikdy nenašla pole a nevznikly by nekonečné komiksy, kterými jsem v dětství žil, když jsem je vymýšlel, i celkem vzato děkuji Hospodinovi za osobnostní nastavení i toho pana Doležela, co žil nad sklepem a co měl Ohníček předplacený, aby ho posléze vyhazoval. Jeho rodinu velebím a ani Petr Nepodal, ani Kája Kuchynka o mých nájezdech dodnes neví, ačkoli se mnou chodili do třídy a žili od vonného sklepa pár metrů. Díky, že se to tenkrát tak semlelo. Byl jsem šťasten a prosperoval jako nikdy předtím a nikdy potom. Sbíral jsem a tvořil a doplňoval a snil a kreslil a DOMÝŠLEL a miloval i cesty po Čechách s rodinou v kombíku, i pozemní hokej, i čas trávený ve školní třídě. Měl rád blbnutí na ulici a na staveništích a pobyty v Českém ráji a Železné Rudě a Krkonoších a Kynžvartu. Tíhl jsem k Praze. To vše je fakt. Ale krom toho jsem četl a psal a vedl si čtenářské deníky a civěl na televizi a chodil fascinovaně do kina a zaznamenával filmy viděné a nade vším, věřte nebo ne, prosperuje svět jednoho jediného časopisu a ďábelského doktora QQ.

Měl bych stejně šilený zájem, kdyby doktor vypadal banálně? Netuším. Ale Faltová mu dala cylindr a nelidsky, netvorně dlouhý nos. Ten nos nakreslila bizarně. A dobrý je Steklačův sci-fi scénář. Dnes už si říkám, že mě při těch lupech musel přece aspoň jediný svědek vidět. Asi. Ale dal mi pokoj, jako dítěti. Možná mě viděli z okna sousedního paneláku. Nebo v jiné chvíli. Ale nejsem si ničeho vědom, natož abych měl špatné svědomí, a mám za to, že jsem neudělal chybu a akce v zájmu vlastní prosperity zvládl na výtečnou. Víím, že jsem nemohl jinak, a představa, že bych to tam nechal... Peklo! Nic. Jak bych žil? To byla klíčová éra mé mladosti, která není s ničím druhým srovnatelná. Žádný jiný časopis jsem si nezamiloval tak extrémně. Žádný jiný se mi nestal tolik světem pro sebe. Proč? Chybělo mi, ptáte se, cosí, co jsem si nahrazoval? Vylučuji to. Chyběly mi Ohníčky. Prostě ony. Nic jiného. A to STARÉ Ohníčky, jak je nastartoval rok 1968, ale jakmile mi přitančily šest let nato domů ty předplacené, bublina splaskla. Poněkud. Ale jistě, pořád jsem nacházel komiksy a sem tam povídku a prázdninová dvojčísla byla super. Jenže prosperitě první směsice Ohníčků let 1967–1974, kterou jsem si osobně odlovil a skládal, se nikdy nic nevyrovnalo.

**Petr Vyleta**

# Mezi námi kamarády...

Po přestěhování jsem v Plzni začal chodit do 7. třídy základní školy tam, kam jsem chodíval už do první třídy, do staré budovy obecné a měšťanské školy na Chodském náměstí. Naším třídním byl obrovitý učitel Bohumil Soukup, který byl kamarádem mého táty z vojny, což mne trochu chránilo před nejhorším. Byli jsme klukovská třída a nikdo si nedovede představit, co to znamená učit pětatřicet kluků v pubertě. Když jsem později učil já, střetával jsem se s různými darebáčky i darebáky, ale lehce jsem si s nimi poradil. Byli ojedinělí. Kromě nich bylo ve třídě plno tichých kluků a nejméně polovina snaživých holek. Vždy jsem si říkával i u nejhorších tříd, co je to proti tomu, jací jsme byli my.

Myšlenka koedukace je jediným správným řešením. Nikdy jsem nepochopil, proč v našich létech nebyla naplněna. Učitelé se jí bránili, co jim síly stačily. Vzpomínám si, jak učitel Soukup dal někomu v první lavici facku a padlo téměř celé oddělení, ale on byl jediný, z koho jsme měli jakžtakž strach. Nikdy jsem například nepochopil, jak bylo možné, že jsme měli ve třídě za lavicemi několik kusů zlámaných židlí a snad i stolů. Vršilo se to na jedné hromadě a bylo to tam stále. Jednou Aleš Verner dostal nápad, že z toho vystavíme jakousi „pyramidu“, probírali jsme zrovna Egypt, že to celé bude opřeno o skříň, která vzadu stála a bude to stát na jedné noze. Od té nohy povede k naší lavici provázek, a až bude nejpříhodnější okamžik, největší ticho, zatáhneme. Podařilo se to výborně. Šedovlasou učitelku Šrédlovou div neranila mrtvice, když se za úděsného rachotu kácely židle a zbytky čehosi dalšího.

Jindy jsme zlobili učitele Bažanta, kterého jsme měli na hudební výchovu, vydávali jsme zvláštní mručivý tón tak, že mručely nejdříve přední lavice, pak se to pomalu přenášelo do zadních a znovu po pravé straně dopředu. Bažant pobíhal mezi námi a vykřikoval „Počkej, počkej, kdopak to tu...?“ Příkladal ruku k uchu a snažil se pochytit, odkud zvuk vychází. Naše exhibice byla tehdy úspěšná a každou hodinu jsme ji zdokonalovali. Pak jsme přidali ještě to, že celé oddělení (lavice byly spojené) neviditelně šlapalo nohama a tím se pomaloučku celá řada posunovala buď dopředu, nebo dozadu. Za stálého vlnovitého mručení, přičemž se ale ústa nehýbala, ani neotevírala, se jedno oddělení pomalu sunulo dopředu, druhé dozadu a třetí stálo. Bylo jasné, že učitel už vůbec nevěří svým smyslům, protože všichni se na něj upřeně dívali, ruce za zády a všichni jej pozorně sledovali. Mělo to obrovský úspěch. Učitel byl zralý na psychiatrii. Musel

to být pro něj očistec a strašně těžce vydělaných málo peněz. Později úplně rezignoval, vždycky přišel s houslemi a hrál nám. Nic nesledoval, nikoho nenapomínal. My se bavili po svém, a když dohrál, zatlaskali jsme mu. Zdálo se mi, že potlesk bere vážně. Uklonil se a šel.

Aleš Vernerů si troufl i na obrovitého Soukupa. Ve své lavici napnul jakýsi drát, na který čas od času brknul. Vydalo to dost hluboký tón, asi jako harfa. Brm, brm a nic. Za chvíli zase brm, brm. Učitel nejdříve zpozorněl, bylo jasné, že zvuk zaevidoval. Byl to však zkušený mazák. Pak dělal, že nic neslyší a normálně vykládal. Aleš hrál a hrál, ale Soukupův radar zaměřoval nepřítele. Když mu bylo jasné, kde je hnízdo, třebaže byl obrácen zády, aby nepřítele oklamal, najednou skočil, zařval: „Kam to vede?“ a srazil Aleše takovou ranou, že nás padlo několik.

Bylo to marné, škola byla děsně nudná, například v dějepisu nebyly takřka žádné obrázky, učitelé se s tím potýkali, a my jsme mařili svůj čas. Zaujala nás snad trochu paní učitelka Matoušková, která nás s Alešem měla ráda, její přírodopis se dal poslouchat. Úděsná byla ruštinářka Hodačová, která chodila v pionýrském šátku a byla ztělesněním správné soukružky, svazačky, pionýrky a komsomolky. Ještě jeden učitel nás zaujal. Především svým jménem: Koloman Tatar. V životě jsem se s podobným křestním jménem nesetkal. Učil nás fyziku a bylo to celkem zajímavé. Byl přísný a moc jsme si ho netroufli zlobit. Vzpomínám si, jak jednou říkal: „Když jsem jako voják v první světové válce byl v Albánii, uviděl jsem poprvé vzduchodol’...“ Už tenkrát jsem si uvědomil, jak jsme sdělováním propojeni mezi generacemi. Bylo zajímavé, kolik učitelů nás tehdy ještě učilo. Bylo jich více než žen. O mnoho a mnoho let později, když jsem dělal vedoucího odboru školství, poznal jsem školu, kde už nebyl jediný muž, dokonce i školníkem byla školnice.

Období povinné školní docházky uteklo, ani nevím jak. Tehdy se dělaly tak zvané závěrečné zkoušky. Něco na způsob maturity. My jsme to zvládli a vůbec si nevzpomínám, že bychom se nějak zvlášť ve škole loučili nebo doma něco oslavovali. Přišel jsem domů, praštil taškou, ukázal vysvědčení a byl konec dětství.

## **Jedenáctiletka (gymnázium) a první trampoty**

Rodiče měli jakousi podivnou představu, že budu lékařem. Úcta k titulům v generaci mých rodičů byla velmi silná a povolání lékaře bylo považováno za velmi vznešené. Bohužel jsem je zklamal, lékařem jsem se nestal a v době, kdy jsem získal akademický titul, už nežili, aby se mohli alespoň trochu potěšit.

Začátkem té akademické dráhy mělo být samozřejmě gymnázium, které bylo tehdy přejmenováno na jedenáctiletou střední školu, po sovětském vzoru ovšem. Udělal jsem přijímací zkoušky a začal studovat. Mým sou- sedem v lavici, alespoň na začátku studia, nebyl nikdo jiný než Aleš Verner, se kterým jsem vlastně chodil od první třídy.

Jestliže základní škola byla zvláštní vším již vylíčeným, byla tato střed- ní škola vskutku panoptikem, sbírkou nejrůznějších odrůd středoškolských profesorů poznamenaných Rakousko-uherskou říší i první republikou. Možná, že tomu podobně bylo leckde, ale co bylo v Plzni, v tehdejší ulici Pionýrů 2, to bylo zřejmě ojedinělé. Zmíním se jen o některých, přestože všichni, až na jednoho, a to byl akademický malíř a historik Mirko Zdeněk, byli vesměs blázni.

Klasickou ukázkou byl profesor Rosol. Muž již starý, malé postavy, mírně sehnutý a neobyčejně chlupatý. Chlupy mu trčely z nosu, z hrudi, ale i uši měl chlupaté. Do třídy vcházel jako ve snách, na studenty nehleděl, při průchodu kolem tabulí řekl: „Sednout, prosím.“ Pak si sedl, stále aniž se podíval na třídu: „Pero, prosím.“ Bylo mu podáno něco ku psaní. On zapsal a pak se zasněným výrazem vyšel do uličky a nehledě na jediného z nás začal vykládat tímto stylem: „Na sklonku svých dvacátých let jsem navští- vil Prachovské skály a zde jsem se shledal s pojmem, se kterým jsem operoval již v minulé hodině – erose“. Zvláštní styl mluvy, ale za chvíli už ho nikdo neposlouchal, holky pletly, kluci hráli karty, živě se diskutovalo a zábava volně plynula, hodina profesora Rosola též. Několik dnů před čtvrtletním vysvědčením přišel Ros (tak se podepisoval a my mu říkali roz- hlasová odrušovací stanice) poněkud rozrušen. Po zápisu do třídní knihy k nám poprvé vzhlédl a řekl: „Opomněl jsem zkoušet, nadiktujte mi laska- vě známky, které jste měli v minulém školním roce.“ Třída se zatvářila, jako že jej lituje, ale téměř všichni jsme si nadiktovali jedničky, jen někteří dvoj- ky. Vždyť v minulém školním roce jsme chodili do základní školy. Konec konců nebylo nemožno ani v dalších čtvrtletích výborné známky ze ze- měpisu u profesora Rosola si udržet, neboť když napravil svůj nedosta- tek a začal zkoušet, zkoušel tímto způsobem: Zachmuřil se a řekl: „K ta- buli půjdeéé a řekneé nám, cože je to moře šelfové, třebaá...“ Čas plynul a všichni už měli dávno nalistováno šelfové moře a další údaje, na které se zeptal, nežli vyvolal. Vskutku zvláštní pán.

Jaké bylo naše zděšení, když jsme příští rok dostali vitálního a živého profesora Velebila. Ten přilétl, vyvolal a řekl: „Za čtyři, přestože vyvolaný báječně uměl. Třída zahučela údivem. „Co se divíte, ještě jsou pětky!“ K tabuli už běžel další, opět uměl a tentokrát pět. Údiv. „Co se divíte, za Německa byly šestky“. A tak se prospěch v zeměpise zase celé třídě výrazně zhoršil.

Dalším exotem byl kulatoučký profesor Krob, který nám připomínal obličejem i postavou figurku z loutkového filmu pana Prokouka. Učil nás deskriptivní geometrii a neustále nosil kružítko a trojúhelníky, se kterými tvořil u tabule, pak také používal jakousi desku a na ní zvláštní špejle s bodci a s jejich pomocí se nás pokoušel zasvětit do tajů průníků přímek a rovin, což se mu v mém případě nepodařilo. Při rýsování neustále povykoval: „Čááára musí být tenkááá, jako panímámy vlásek!“

Byli to podivíni, nebo snad lidé nějak ovlivnění svojí profesí, ač nebyli zlí. Byl však jeden, který byl opravdovským bláznem, a ještě k tomu zlým. A to byl Janota. V prvním ročníku, to jsme ho ještě neměli, byla v odpoledních hodinách latina, někde v horních patrech školy. O přestávce jsme si nějak vybíjeli sílu a energii, bouchali kovovými židličkami či se strkali v lavicích, nevím už zcela přesně. Najednou se pomaloučku začaly otevírat dveře na chodbu a objevil se rozčuchaný černovlasý muž s pronikavě černýma očima, s hustým do špiček zakončeným obočím, v ústech se mu blyštěly zlaté zuby. Černokněžník. Třída ztichla, on neřekl slovo, jen do nás všech zapíchl své uhrančivé oči a prstem na některé ukázal, aby vyšli za ním na chodbu. Tam nás postavil do řady, jednoho po druhém nás vyzpovídal. Nakonec jsme zbyli my dva s Alešem. „Vaše jméno?“ Aleš si v té době říkal Sir Verner se silným anglickým přízvukem, a jak byl zvyklý, tak to řekl i nedoslýchavému Janotovi – Séévuene. Černé oči zablyštěly nenávisť a ústa plná zlatých zubů začala ječet: „Jak to mluvíte, co to huhláte, bojíte se, abyste se nepotentčkoval?!“ Aleš řekl již zřetelněji svoje jméno a po něm i já. Někam si naše jména zapsal a řekl: „Běda vám, až vás dostanu v příštím roce!“ Z jeho slov šla nějaká zvláštní hrůza, které jsme si byli vědomi. Kdybych ale věděl, jaké budou moje skutečné útrapy s tímto trapičem celých generací mládeže, asi bych chodil do jiné školy. Hned na začátku druhého ročníku jsme jej dostali jako učitele chemie. Učebna byla zároveň biologickou pracovnou, měla jako jediná vyvýšené lavice typu vysokoškolských poslucháren, byla úplně zaplněná kytkami a zde pod liánami cizokrajných rostlin se objevoval popsáný černokněžník, který vylézal ze svého kabinetu, pohlédl na strachy se třesoucí třídu: „Ještě pět minut, dám si bafa,“ a zalezl. Nebylo to, domnívám se, kvůli tomu, že si potřeboval ještě zakouřit, ale proto, aby rafinovaným způsobem stupňoval napětí na neúnosnou hranici.

Pak vylezl, při zápisu do třídní knihy si předříkával „CH- jako chemie, Ja- jako Janota a dnes si dáme...“ – dlouhá pauza – „opakování.“ To znamenalo zkoušení. Pak dlouho vybíral oběť. Pak ji měl a řekl: „Postavte se pod palmičku.“ Když to byla dívka, ty trápil velmi rád, říkal: „Chcete být doktorkou, že jo? Tak já vám poradím, jděte na korso, namluvte si tam

nějakýho doktora a budete doktorkou snadno a rychle! Ale tady vodsud véén!!!“ nebo: „Vona je zima, tatínek a maminka musí do práce a co se sýnem, nebo dcerou. Pošlou ho do školy do ohřívárny. Aby mu nebyla zima. Do ohřívárny. Ale já vám tady zatopím!“ Nebo když byl zkoušen kluk: „Vono je to tady jako u vody, co? Řeka plyne, jez hučí, hodina plyne, já tady hučím a vy si myslíte: budou k obědu švestkáče nebo nebudou? Já vám dám švestkáče!“ jeho výroky nepostrádaly vtip a z dnešního pohledu to vypadá jako dobrá legrace. Ale bylo to jinak. Třída se se strachem plížila do vylíčené učebny. Některé oběti byly zkoušeny velmi často a my s Alešem jsme byli zkoušeni téměř neustále a samozřejmě uráženi a popichováni. Ve čtvrtletí bylo mnoho nedostatečných z chemie a my s Alešem jsme považovali za úspěch, že máme dostatečnou. Čtyřky a pětky měli snad všichni, možná nějaká ta trojka, dvojky a jedničky s jedinou výjimkou a tou byl třídní genius, lehce pomatený Kostecký, který se Janotovi zamlouval, ten měl jedničky. Už tenkrát si rodiče stěžovali, byly petice, ale Janotu to neohrozilo.

Pak přišly události, které vylíčím později a s nimi můj návrat na školu ve večerním studiu v roce 1960. Bylo to ve stejné budově, ale učitelský sbor byl jiný, protože to byla tzv. Večerní střední škola pro pracující. Když se přiblížila hodina chemie, vzpomínal jsem, co jsme v učebně prožívali jako studenti a že určitě nemůžeme mít nikoho horšího. Dveře kabinetu se pomaloučku začaly otevírat, zjevila se postava v bílém plášti, černé rozčuchané vlasy, zlý pohled úplně černých očí a zlaté zuby zablýskly. „Ještě pět minut, dám si bafa“. Pak přišel zapíchl do mne pohled, „Neznáme se odněkud?“ „Ano, známe!“ Hned zajel zpět do kabinetu a přines si s sebou svoje pověstné černé desky. „Vyletáá, ano, ano. Dám si na vás pozor.“ Janota byl na žádosti rodičů studentů přeložen na večerní studium pro dospělé a peklo pro některé (později i pro mne) pokračovalo.

Ale trochu jsem předběhl. Profesoři byli opravdu zvláštní, a když jsem o tom později přemýšlel, uvědomoval jsem si, jak problematické je působení takovýchto podivných lidí na mladé studenty právě v letech, kdy hledají hodnotovou orientaci a potřebovali by mít před sebou dokonalé vzory mužů a žen.

Školu jsem jakž takž kloubil se sportem, skoro by se to dalo říci naopak. Sport byl přednější. Tenkrát jsem na to nemyslel, ale později jsem si mnohokrát říkal, jak je nespravedlivé ukazovat, třeba při přijímání do zaměstnání, jenom vysvědčení. Já bych se ptal po vysvědčení a zda mi může uchazeč ukázat ještě něco. V našem případě by to byly medaile a diplomy. Pro mne je daleko cennější člověk, který položí na stůl třeba slabší vysvědčení a zároveň medaili přeborníka republiky než ten, kdo položí na stůl jen krásné vysvědčení. Ale to už je o celkovém pojetí života, má to něco

společného s řeckou kalokagathí a já jsem se tím v životě moc natrápil. Pokoušet se dělat všechno všelijak, nebo i dobře, nebo dělat jenom něco a výtečně? Já dělal všechno, ale nikdy jsem si nebyl jist, zda je to správně. A tak jsem chodil do školy, vysvědčení nebyla valná a takřka denně jsme byli na loděnici. Žili jsme loděničním životem, oddíl fungoval, jezdili jsme na řeky a na závody, na soustředění, na přebory ČSR. Rodiče v té době mírně ustoupili do pozadí. Brácha začal chodit do loděnice také, ale jinam, sešli jsme se až později ve Slavii. Zdálo se, že školou se s Alešem, se kterým jsme začali jezdit jak na singlech, tak i na deblkajaku, nějak protlučeme a ve sportu že dobudeme závratných výšin a vše bude OK.

## StB

Ale ani život takového studentíka nemusí být zcela bez problémů. První průšvih přišel někdy v pozdním jaře 1957. Na loděnici chodili i kluci starší než my, mezi nimi Milan Kalaš, můj pozdější velký přítel, a Míra Toman a další. Byli to průmyslováci. Školu flákali a dost často chodili místo do školy na loděnici. Tak si nastřádali obrovské množství neomluvených hodin a potřebovali to vyřešit „ztrátou“ třídní knihy. Bylo nějak zatěžko ji vynést, byla neustále pod dozorem kantorů. Jediné slabší místo bylo ráno, když se třídnice vyzvedávala ve vrátnici. Ti dobráci vymysleli, že když ji vyzvedne někdo cizí, tak si při pozdějším pátrání vrátný nebude schopen vzpomenout, kdo to z jemu známých studentů byl. Mělo to železnou logiku a kamarádům musel pomoci někdo, kdo se nebojí. Dnes bych spíš řekl nějaký trouba.

Kteréhosi rána jsem řekl ve školníkově kóji jejich školy o třídnici H3B, vzal ji pod paží a vykráčel místo nahoru do třídy zadním východem na hřiště, kde hoši jásalí. Pak jsme ji dopravili do loděnice, udělali oheň a třídnici upálili. Hoši si oddechli. Akce neměla chybu. Až na jednu maličkost. Nepočítalo se se zrádcem. Jeden zasvěcený hoch ze třídy to prásknul. Nebylo to hned, nějakou dobu byl klid a prasklo to jeden den před vysvědčením. Kluci pro mne přišli, že mám jít k jejich řediteli, že jde jen o formalitu. Ten, když mne spatřil, řekl, že by to nečekal od studenta střední školy a že se postará, aby moje spoluúčast byla po zásluze odměněna. Druhý den se vydávalo vysvědčení. Dost jsem se obával, ale náš třídní nic. Vydával vysvědčení, mluvil o těch, kteří nedělali dobrotu, ale o mně nic. Dost jsem si vytrpěl, než se dostal k mému jménu, které bylo skoro vždy až poslední. Vyleta – a podával mi vysvědčení. Je to v suchu, řekl jsem si a sáhl po listině. V tom však on cukl a řekl: „Počkat, teď jsem si vzpomněl, že vám ho nemám vydávat.“

Dostal jsem jej až po prázdninách s trojkou z mravů. Rodičům se to těžko vysvětlovalo, zvláště proto, že v pololetí jsem měl za jakési mírné prohrašky dvojku. A to ještě netušili, že v pololetí příštího školního roku přinesu čtyřku z mravů, což byl nejvyšší stupeň, který se dával jen zločincům.

Ta trojka a strasti s tím spojené, to byly dětské zábavy proti tomu, jaké sítě se kolem nás začaly zatahovat toho podivného jara 1957. Jednoho dne pro mne přišli, že mám jít do ředitelny. Z toho nikdy nekoukalo nic dobrého. Tam stál nějaký muž v kožeňáku a poněkud pobledlý ředitel mi říkal, že mám toho pána dovést do zaměstnání mého otce. Bylo mi to děsně divné. Stačí přeci adresa, není zapotřebí někoho někam vodit. Zvláště ten pán nevypadal na to, že je nutné jej vodit za ručičku. Ale šli jsme. Otec tehdy dělal poblíž hotelu Continental v takzvaných pracovních zálohách. Když jsme došli na poslední roh, řekl jsem: „Tady zatočíme“. Pán řekl: „Tady nezatočíme,“ a ukázal odznak StB a šli jsme jen o kousek dál na nábřeží, kde dosud stojí bílá kachlíčková budova, dodnes nazývaná Gestapo – podle toho, že za války tam opravdu bylo sídlo této nechvalně známé instituce. Pak se tam usídlila StB a možná, že někteří agenti tam rovnou zůstali.

Nejdříve mě nechali dlouho čekat. Pak se mne tři muži na přeskáčku ptali, zda vím, proč jsem tam. Skutečně jsem neměl ponětí. Pak začali klást různé otázky a bylo to jasné. Skauting. Nejdříve jsem se trochu lekl, ale pak jsem si uvědomil, že už to nějaký čas vlastně neprovozujeme a pak, když se mne začali vyptávat na zbraně, jsem se začal dokonce smát. Ano, chodili jsme do té naší bývalé klubovny jako kluci a někde tam v bedně jsou ještě dřevěné pistolky a flintičky. Pak dopadly na moji tvář první údery a bylo jasné, že jde o víc.

Nemá cenu všechno líčit. Bylo mi 16 let a absolvoval jsem šestnácti-hodinový výslech tří tvrdých a zkušených chlapíků. Dokonce dvakrát. Kluci šli také. V roce 1958 z toho byl proces, naše skautování bylo posuzováno jako snaha o svržení režimu pomocí zbraní a ozbrojeného povstání. Soud odsoudil Káju Kahouna ke dvěma a půl letům vězení a já měl štěstí, že mi bylo teprve 17 let, být o rok starší, šel jsem do vězení. Škoda, možná, že později bych mohl být ministrem. Ale sranda to stejně nebyla. Byl jsem i s Alešem a dalšími vyloučen ze všech středních škol v republice, a to při příležitosti pololetního vysvědčení. Nebylo valné a jeho korunou byla ona čtyřka z mravů.

Když jsem se o mnoho a mnoho let později stal vedoucím odboru školství v Plzni a pak náměstkem ústředního inspektora pro Českou republiku, smál jsem se občas pod fousy. Kdyby tak věděli...

Radovan Lovčí

# Vinná oslava ženy Boženy aneb Nobody's perfect

*Dramatická pseudobáseň o mnoha slokách. V hlavní roli: já, dále pan Zoubek, jeden číšník, dvě láhve portského vína a nepřítomná hudebnice výše řečeného jména.*

B

B

B

B

Božena

B

B

B

B

Božena

At' jako mladice, at' jako stařena,  
k lásce je stvořena  
jedině

B

B

B

B

B

B

Božena

B

B

B

Božena

B

B

Žena toť krásná a půvabná.

B

B

B

B

B

B

Božena

Božena

At' žije, šťastní se, prospívá

B

B

B

B

B

B

Božena

B

B

Božena

Světě, zpívej, líbej,  
slav si, kývej, miluj, rci:  
Jediné slovo z tvých úst slyšet chci:

K lásce jest Bohem stvořena.

B

B

B

B

Božena

B

B

B

B

Božena

B  
B  
B  
B  
Božena

Kdo bude jednou  
slavnější nežli přeslavná  
Magdalena Kožená?

B  
B  
B  
B  
Božena

B  
B  
B  
B  
Božena

Jedině Božena.

A ještě dvě deci, pane vrchní...  
A jedeme dál... Znáte tu krásnou  
ženu? Ne, chyba, vy nedouku,  
pologramote nezvedený, chlapče  
neznalý, mluvko cvičená, vlasatče  
nagelovaný, financí chtivý  
pseudokapitalisto, užírači mé  
peněženky, otroku svého šéfa,  
poskoku ochotný, zvíře kultivované,  
sexisto roztomilý, alkoholový  
odborníče, mluvko vychytralá, ptáče  
sotva vylíhnuté, krasavče pro ženy  
oslnivý, poskoku nadmíru ochotný,  
opičáku můj roztomilý, tož slyš řeč  
mou... BBBB... Božena...  
A přidejte další dvě...  
BBBBBBBBBBBB...

Kde je... BBBB... Ne... Kde je...  
toaleta??? A znáte tu...? Jakže se  
jmenuje...?????... BBBBBBBBBB...  
Boženaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa  
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa...

A odvolejte tu ochranku!  
Jsem dostatečně svéprávný,  
já jdu sám... Já jdu sám...  
Já jdu opravdu sám... Nestrkejte  
do mne a odpusťte si to násilí,  
já pouze si broukám... BBBB...  
Boženaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa...  
.....BBBBBBBBBBBBBBBBBBB  
..... Celý svět se mnou zpívá  
si slovo jediné:  
BOOOOOOŽENAAAAAAAAAAAA  
AAAAAAAAA...

Pane Zoubek, jste hodný, že mne  
dovedete domů, neboť jak jistě  
pochopíte... v tomto stavu...  
napadá mě jen jediné... Celý světe,  
slav a zpívej a... a volej jméno  
BBBBB...

A svlíkat mě nemusíte, pane  
Zoubek, dovedu spát i v saku...  
A já broukám si slůvko kouzelné...  
BBBBB... BBBB...

Dobrou noc, pane Zoubek...  
Víte, máte jedinou vadu: Škoda,  
že nejste BBBB... Božena...!  
But nobody's perfect!

B  
B  
B  
B  
Božena!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!  
Chrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr...

Jan Novotný

# Démon času

Tik, tak, tik, tak, tik, tak... Hodiny neustále broukaly tu samou ohranou píseň. Papír přede mnou zel prázdnotou. Vlastně jsem se už ani nesnažil něco vymyslet, jen jsem tak plul mořem svých myšlenek. Ze zamyšlení mě vytrhlo zvonění.

Nevydal jsem se po škole domů. Moje destinace byla stará opuštěná budova. Sklo pod nohama vydávalo příjemný praskavý zvuk. Plíce polykaly štiplavý zápach, který ke starým budovám patřil. Vyšel jsem po polorozpadlých schodech a vstoupil do velkého prostoru. Místnost nebyla prázdná, uvnitř se nacházel starý nábytek. Pár stolů, které čas rozhodně nešetřil, židle, matrace a různá veteš. Na oprýskaném gauči rozvaleně ležel David; v ruce držel cigaretu. Osobně jsem proti kouření, avšak nemohl jsem odolat jistému šarmu tohoto zlovyku. Nejspíš to bylo ze všech těch filmů. Každá dobrá postava kouřila, díky tomu mě to vždy přitahovalo. Dávalo to smysl, kouření vás zabíjí a kouří ti, co jim to je jedno. Pohlédl jsem směrem k němu, prohlížel si jeho chudé a roztrhané oblečení; dostával jsem z toho všeho dojem, že je přeživším z nějakého dystopického románu. Zakopl jsem o knihu povalující se na zemi, po mém nárazu se chvíli šoupavě šinula po betonové podlaze a dřela o malé kamínky. Kniha patřila Frantovi, obsah byl stejně prázdný a bezcenný jako jeho majitel. V textu chyběla myšlenka, zápleтка, ponaučení. Právě proto jsem ji tak rád četl. Málokdy najdete něco tak bezmyšlenkovitého, pouze zdi písmen a vět. Přesto by ji většina lidí shledala demoralizující. Nebyla velká a neměla žádný název ani autora, vlastně nešla ani pojmenovat.

Tik, tak, tik, tak... zase ty hodiny. Zde také nechyběly, jenže tady postrádaly smysl, neukazovaly čas, přesto stále tikaly. Nenáviděl jsem ten zvuk. Prostorem se rozléhalo hádání Franty a Natálie. Ona byla jediná, kdo tu za něco stál. Jak se člověk vůbec dostane do společnosti takových nýmandů? Jednoduše. Zpacká si život neustálými chybami. Celý můj život nikam nesměřoval, proto jsem tak nenáviděl zvuk hodin, připomínal mi totiž, co už jsem ztratil. Stále se hádali, mě to bylo jedno. Rozvalil jsem se vedle Davida a gestem jsem mu ukázal, aby mi píchl.

„Nikdy neuniknu své závislosti.“ Vše to začalo v obyčejný nudný den, tehdy jsem to poprvé zkusil. Jestli teď očekáváte, že se tu rozpovídám o tom, jak to byla ta nejlepší věc v životě, mýlíte se. Vlastně to poprvé nedalo skoro nic. Popsal bych to spíše jako zvláštní nežli uspokojujivý zážitek. Teprve podruhé to bylo něco opravdu skvostného. Nejdříve mi stačilo málo a pouze párkrát, ale to se později zvrtilo. Víte, v dnešní době máte

přístup ke všemu a kdykoliv. Cokoliv chcete, seženu vám, na cokoliv se ptáte, odpovím vám. Smrt předávkováním nastane jak fyzicky, tak mentálně, jenže to zase odbíhám od tématu. Kdeže jsem to byl? Jo, už vím.

Časem to bylo čím dál tvrdší a častější, a co víc, namísto experimentace jsem už užíval čím dál specifičtější produkty. Tehdy, ano, až tehdy mi došlo, že tohle není ta cesta, kterou se chci vydat. Bohužel pro mě bylo příliš pozdě. Jakmile vás uchopí ten pevný dopaminový stisk, těžko se z něho dostanete. Nejdříve byl můj největší nepřítel fakt, že kamkoliv se podívám, vidím to. V televizi, ve škole, u kamarádů. Moje mysl je již naprogramovaná pouze na vyhledávání. Vše ostatní ztrácí smysl, počkat, mělo ostatní někdy vůbec smysl? Ne, omlouvám se, zase odbíhám od tématu.

Druhý největší problém byla motivace, jasně jsem si již před rokem stanovil svůj cíl, jenže těsně před dalším použitím se onen cíl zastínil jinou ideou. Proč si odpírat své štěstí? Žijeme příliš krátce na to, abychom se postili. Užívej a raduj se, na následky nehleď. Pokusů už bylo mnoho, počínaje díváním se na videa až po celé odvykací terapie. Vždy to fungovalo, ale pouze na chvíli. V onu dobu, pokaždé když jsem prováděl ten akt, podvědomě jsem doufal, že budu přistižen a bude mi pomozeno. Nedokážu to sám od sebe říct, protože se za to moc stydím. Takže jediné, co mi zbývá, je jako všichni přede mnou a po mně říct si: „Nikdy neuniknu své závislosti.“ Nakonec jsem to prostě vzdal. Jediné vysvobození před mou minulostí a budoucností selhání byla ona dávka.

„Víš, co je tvůj problém?“ promluvila na mě Natálie, poté co se dohádala s Frantou. Natálie byla drobounké postavy s obarvenými vlasy.

„Problém je, že nedržíš hubu,“ reagoval za mě David.

Jako odpověď dostal pěstí, potom jako by nic se otočila na mě. „No?“

„To, že žiju,“ vyloudil jsem ze sebe.

„Ne, to že neustále žiješ v minulosti. Existuje jenom přítomnost,“ mluvila překvapivě vážně, jako by se mi doopravdy snažila pomoci.

Možná to bylo vším tím svinstvem v těle, jenže její slova mi dávala smysl. Existuje jen přítomnost... Moje minulost již neexistuje a budoucnost je pouze v hlavě. Konečně se dostanu ze sevření démona času!

Odjakživa jsem to uměl se slovy. Talent, který nikdy nevyužívám. Teprve teď. Rozhodnu se, že svoje nové odhalení nemůžu skrýt před ostatními. Skutečně jsem našel odpověď i viníka. Jak řeknu, tak učiním. Ze dne na den přestanu žít v minulosti. Doopravdy nejhorší na všem jsou ty výčitky. Berte drogy, udělejte to, čeho jste se vždy báli, opusťte školu, vyznejte lásku. Dobro a zlo jsou relativní pojmy.

Natálie, strůjce mého vysvobození, mi pomáhá s rozšířením povědomí o mé myšlence. Všichni její kamarádi a kamarádi kamarádů dochází do opuštěné budovy, nyní Svatině. Není nikdo s rozumem, kdo odmítne změ-

nu. David se stará o to, aby se neděly větší problémy. Franta však vyjádří odpor. Podle všeho se musí brát v potaz i minulost. Jaká? Žádnou tu nevidím. Nevím, o čem blábolí, sám pouze prázdně mluví. A já? Já se stanu veleknězem nové církve!

Nabíráme, zvětšujeme se. Členové s sebou přinášejí dary, věří ve mě jako ve vzor. Nestrachuji se o to, co se stalo, ani o následky. Názorně ukazují, jaká je síla v tom věci prostě *dělat*.

Vejdu do restaurace s pistolí v ruce. Za mnou jsou moji dva učedníci, Natálie a David. Jsem připraven jim ukázat sílu největší drogy. Adrenalinu. Vystřelím do vzduchu. Vyděšení a strach smíšené s překvapením se ozvou odevšad včetně stoupců. Nikdo neklade odpor, každý se drží své křehké budoucnosti. Každý až na jednoho. Ten se přede mě postaví se slovy.

„Ty nevíš, kdo já jsem?“

V tu chvíli mě popadne skoro zvířecí touha setřít jeho samolibý výraz z obličeje. Je na čase, aby všichni konečně pochopili, co jsme zač. Nemá cenu odporovat svým touhám a pudům. Prásk! Prásk! Prásk! Vystřelím půlku zásobníku do ksichtu toho spratka! Jak se pomalu vznáší dým z pistole, uvědomím si, že moje teorie byla správná. Na každém činu jsou nejhorší výčitky. Všichni tvrdí, jak vás první vražda bude strašit do konce života, jenže narozdíl od nich, Já jsem pánem svého času a vědomí.

Ve Svatyni mě konfrontuje Natálie. Má výčitky, za moje osvobození. Dle ní dneska byla překročena hranice. Jaká hranice? Celý život jsme omezovali, když ne společností, tak naší vlastní myslí. Namířím pistoli na její drobounkou hlavičku.

„Nikdy už přede mnou nezmiňuj události, které náleží démonu času.“

„Nevěřím, že bys stiskl poušť, a přestaň mlít o nějakym zasranym neexistujícím démonovi! Nikdo kromě mě ti nezůstal, kéž bys byl jako dř-“

Stisknu poušť.

Přestože mě vraždy hodily do hledáčku policie, nic se mnou neudělají. Vše jde hladce až na osudnou neděli.

Kázu svým stoupcům a plánuji další loupež. Mezi slovy se rozletí dveře a dovnitř vtrhnou ozbrojenci. Nejsou to však policisté, nýbrž žoldáci. Nežli stihnu mrknout, všichni členové leží na zemi mrtví. Já klečím se zakrvaveným nosem, na zátylku přiložená hlaveň. Před můj zrak přijde elegantně oděný postarší muž.

„Víš, nikdo nic nedokáže, pokud se neučí z minulosti. Tohle uvědomění děláš dospělý od dětí. Stačilo mi párkrát slyšet ty tvoje uplakaný řeči, abych si uvědomil, jak moc velký nic jsi. Přesto jsi měl tu drzost mi vzít jediného syna.“

Přiblížil se blíž a chytne mou čelist tak, aby ji co nejvíc drtil.

„Neboj se, nezabiju tě teď hned, ale budeš žít s tím, že v jakýmkoliv okamžiku to s tebou můžu skoncovat. Může to být za minutu, den, měsíc. Jediný, co budeš vědět, že to přijde.“

Domluví a nechá mě zbitého ležet uprostřed pustiny mrtvol. Jen já a moje mysl. Bez ničeho, co by ji utlumilo. Ach! Proč zas mluví. Proč nemůže nikdy utichnout!

Tik, tak, tik, tak... čas bude plynout, stále budu hledaným a nikde mě nepřijmou. Budu se toulat ulicemi a přemítat nad tím, co jsem ztratil nebo mohl mít. Jednoho dne dojdu k lavičce. Na ní najdu povědomý obličej. Bude to Franta, na jeho zmrzlé tělo dopadnou vločky sněhu.

„Nakonec... všichni skončíme stejně,“ pomyslím si.

Moje utrpení bude mít zbytečný konec. Jediné, co po mně zůstane, je uvědomění. Nikdo nikdy neunikne démonu času.

**Jiří Pejla**

## **Když se zvon poprvé zhoupne**

když se zvon  
poprvé zhoupne

procitne  
ten nejhlubší alikvot

a jeho spící srdce  
udeří do tvrdé skořepiny

a se svěřenou mocí  
sestoupí na okolní krajinu

vysoké řinčící tóny  
v těch nejzazších zákmitech

do propadlých hvozdů  
a skrytých tišin

jen rozdrní skleněné tabulky  
zavřených oken

jak vlahá rosa Hermon  
do samoty lidských srdcí

jen probudí  
spáče ze sna

zavane jak voňavý vánek  
ve chvíli po rozbřesku

oráči v brázdě  
zvednou hlavu

a člověka vybídne  
znovu se nadechnout

a poutník se  
na cestě otočí

ale pak z hloubi  
temné jámy zvonoviny

*Věnováno  
Zdeňku Malinovi*

## AUTOŘI PLŽE

**Ivo Fencel** (1964 Plzeň) - strážný, prozaik a publicista, žije ve Starém Plzenci

**Jan Frána - Hafran** (1965 Plzeň) - manažer, prozaik

**Radovan Lovčí** (1977 Plzeň) - historik, redaktor, prozaik a básník, žije v Plasích

**Jan Novotný** (2006 Klatovy) - student, v Plži debutuje, žije v Nýrsku

**Petr Pánek** (1988 Plzeň) - středoškolský pedagog, prozaik

**Jiří Pejla** (1958 Plzeň) - básník, žije ve Zlíně

**Petr Vyleta** (1941 Plzeň) - pedagog, badatel a publicista, žije v Praze

## V PŘÍŠTÍM ČÍSLE ČTĚTE

Ukázku z připravované sbírky Aleny Vávrové

Fejeton Daniely Kovářové

Povídku Heleny Fikarové

## TIRÁŽ

### Plž – Plzeňský literární život

Ročník XXIII. č. 7-8, červenec-srpen 2026

Náklad: 240 ks. ISSN 1213-9890

Vydává Knihovna města Plzně, p.o.

Redakce: Jana Horáková,

e-mail: horakovaj@plzen.eu, tel.: 378 038 206

Listy Ason-klubu: Helena Šlesingerová,

e-mail: slesingerova@plzen.eu, tel.: 378 038 200

Knihovna města Plzně, B. Smetany 13,  
301 00 Plzeň, www.knihovna.plzen.eu

Číslo 7-8 sestavila Jana Horáková

Korektury: Vladimír Gardavský

Obálka, grafická úprava a typografie:

Miloslav Krist - ArtKrist

Tisk: MK-tisk, Miroslav Kratochvíl,

Cukrovarská 8, 301 00 Plzeň

Vydávání je povoleno

Ministerstvem kultury ČR

Evidenční číslo periodického tisku:

MK ČR E 13766

Knihovna  **Plzeň**